

Gyvi išvenge bankų pinklių

Ekonominis sunkmetis Lietuvos restauratorių neaplenkė. Tačiau, priešingai nei į patį finansinį dugną nublokšti šalies statybininkai ar nekilnojamojo turto plėtotojai, jie išsisuko tepatyrę minimalius nuostolius ir tikina vėl pradėję gana sparčiai didinti darbų mastą.

Darius ČIUŽAUSKAS
"Respublikos" žurnalistas

Pasisekė labiau

Nors Lietuvos Vyriausybė ir ypač jos vadovas tiesiog trykšta perdėtu optimizmu dėl neva pasibaigusios ekonominės krizės, eiliniai šalies piliečiai bei verslininkai ir toliau priversti sukti galvas, kaip išgyventi.

To daryti jau nebereikia nemažam būriui prieš ekonominį sunkmetį sėkmingai besivertusių nekilnojamojo turto plėtotų ir statybos bendrovių. Ir ne todėl, kad blogiausi laikai pasibaigė. Tiesiog jie neišgyveno.

"Respublikai" pasidomėjus, kaip ekonominis sunkmetis palietė Lietuvos restauratorius, paaiškėjo, kad jie išvengė tragiško statybininkų ir nekilnojamojo turto plėtotų likimo.

Paprašyti atskleisti, kaip jiems tai pavyko, restauratoriai neslėpė, kad išgyveno tik dėl valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansavimo.

2007-2013 metais kompleksiniam kultūros paveldo objektų pritaikymui turizmo reikmėms numatyta paskirstyti 241,1 mln. litų. Iš jų 215,7 mln. sudaro Europos Sąjungos lėšos, 25,4 mln. - Lietuvos biudžeto pinigai.

Pakeitė ir nuostatą

Lietuvos Respublikos restauratorių sąjungos pirmininkas Rimantas Gučas "Respublikai" sakė, kad restauratoriai nėra kokie nors išskirtiniai, tad ir jie pajuto krizę.

"Sumažėjo darbų ir užsakyimų. Tačiau man labiausiai nerimą kelia kita bloga tendencija. Restauracija pradeda laikyti nelabai svarbiu darbu. Tai susiję su kultūros intelektualiniu nuosmukiu", - nuogąstavo apie 150 restauratorių vienijančios sąjungos vadovas.

Nei blogai, nei gerai

Paklaustas, kaip šiuo metu laikosi Lietuvos restauratoriai, devynerius metus gyvuojančios vienintelės Vakarų Lietuvos regione profesionalios kultūros paveldo objektų restauravimo bendrovės UAB "Pamario restauratorius" direktorius Aldas Kliukas iš pradžių atsakė vieninteliu žodžiu - "normaliai". Tačiau netruko paaiškinti, ką tai reiškia.

"Aš nežinau, kas tai yra gerai, nes restauratoriai niekada taip negyveno. Taip, kaip staty-

Irmanto Sidarevičiaus nuotr.

► **SUDĖTINGA.** Vienas sudėtingiausių pastarojo meto restauratorių darbų - Vilniaus bernardinų istorinio-architektūrinio ansamblio atnaujinimas

Vilniaus Mačiulaičio nuotr.

► **IŠGYVENO.** UAB "Pamario restauratorius" direktorius Aldas Kliukas pasidžiaugė, kad šalį užgriuvus ekonominėms bėdoms restauratoriams pavyko išvengti didesnių nemalonių

bininkai nekilnojamojo turto pakilimo ar burbulio išsipūtimo laikotarpiu. Nei tada restauratoriai gyveno itin gerai, nei dabar - itin blogai. Žodžiu, gyvenama stabiliai", - tikino A.Kliukas.

Klaipėdiečio teigimu, didžiąją dalį darbo jiems duoda šalies savivaldybės ir pati valstybė. Privatių fizinių ar juridinių asmenų užsakymai yra labai retai pasitaikantis dalykas.

Šiuo metu "Pamario restauratorius" dirba aštuoniuose objektuose. Tačiau tai nereiškia, kad bendrovė neturi jokių finansinių problemų.

"Kas trukdo dirbti? Dabar tai oro sąlygos. O jei rimtai, tai labai norėtūsi, kad finansavimas būtų operatyvesnis. Nors dvarų ir įvairiausių kultūros objektų restauravimą finansuoja Europos Sąjungos struktūriniai fondai, yra susidariusios milijoninės skolos. Su mumis atsiskaitoma tik po dviejų ar trijų mėnesių, o medžiagų tiekėjai ir subrangovai mums skambina kiekvieną dieną. Atsiskaitymai

vėluoja", - sakė A.Kliukas.

Pasak "Pamario restauratoriaus" vadovo, panaši padėtis yra ne tik pajūryje, bet ir visoje Lietuvoje.

"Visi turi darbelio. Užklupus sunkmečiui kokių nors didesnių kataklizmų nebuvo. Išpūstų nekilnojamojo turto kainų burbulų voniose nesimaudėme, bankai ir paskolos nesmaugia", - vardijo išsilakymo šio verslo paviršiuje priežastis A.Kliukas.

Mažesniems lengviau

Dar 1991 metais Kaune bendrovė "Restauracija" įkūręs ir iki šiol jai sėkmingai vadovaujantis atestuotas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertas Kęstutis Vaikšnoras neslėpė, kad restauratoriai tepajuto minimalius ekonominio sunkmečio padarinius.

"Per krizę darbų truputį sumažėjo, tačiau šiame jų išaugo dvigubai. Beje, jau esame suplanavę ir kitų metų darbus. Kai prasidėjo sunkmetis, ėmėmės tam tikrų priemonių, bet žmonių neatleidinėjome. Taip ir išgyvenome. Atrodys, kad giriuosi, bet manau, jog gyvename gerai. Net pavyko sutaupyti pinigų ir iš karto po Naujųjų metų visą bendrovės administraciją savaitei, kai nebuvo darbų, išskraidinti pail-

sėti į Egiptą", - sakė "Respublikai" K.Vaikšnoras.

Kaip ir kolega iš pajūrio, kaunietis didžiausia šiuo metu nerimą keliančia problema įvardijo vėluojančius finansinius atsiskaitymus, o pranašumu - bankų pinklių išvengimą.

"Niekam nelikome skolingi. Bankams taip pat neįsiskolinome. Turime apie 300 tūkstančių litų skolos vienam lietuviškam bankui. Bet ir tai tik dėl vėluojančių atsiskaitymų. Tuo labiau kad ir suma nėra tokia jau didelė. Padeda Europos Sąjungos lėšos, nes objektų restauravimas vyksta tik dėl šio ir valstybės finansavimo. Labai padėjo ir mūsų specialistų platesnė specializacija. Turime dailininkų restauratorių, savo gamybines dirbtuves. Aišku, naujo langų nedarome, bet jei reikia kokias senas medines vienuolyno duris restauruoti ar koki metalinį bažnyčios kryžių, viską galime padaryti patys", - sakė K.Vaikšnoras.

"Restauracijos" vadovo įsitikinimu, ekonominis sunkmetis parodė, kad jį išgyventi gali tik nedidelis, iki 100 žmonių turintis kolektyvas. Didesnės bendrovės ar įstaigos susidūrė ir su daug didesnėmis problemomis, kurias ne visos jų sugebėjo išspręsti.

► Faktai

- Restauravimas - moksliniais tyrimais pagrįsti veiksmai, kuriais siekiama išryškinti, atkurti kultūros vertybių meninę, istorinę, mokslinę vertę. Pvz.: sudužusių, sulūžusių, atsiklijavusių dalių surinkimas ir montavimas, neišlikusių fragmentų atkūrimas, itin sunykusių dalių pakeitimas, autentiškų sluoksnių atidengimas, retušas.

- Restauratorius ne tik specialybė, bet ir gyvenimo būdas, tai profesija, reikalaujanti

specialaus pasirengimo: meno istorijos žinių, chemijos, fizikos, biologijos mokslų, kūrinių technologijų ir jų istorinės kaitos išmanymo. Restauratorius turi išmanyti kūrinių medžiaginę struktūrą, jų senėjimo ir irimo procesus, žinoti fizikinių ir cheminių tyrimų metodų galimybes, restauravime naudojamų medžiagų struktūrą, savybes ir kt.

Pagal knygą "Nauji eksponatų gyvenimai"

Šilti ir jaukūs namai

www.paroc.lt

Pastogės aktualijos

► Abrakadabra nekilnojamojo turto rinkoje

Būstai Australijoje, Honkonge ir Ispanijoje pvertinti daugiau nei 40 proc., pabrėžiama žurnalo "The Economist" tyrime. Leidinio apžvalgininkai palygino pasiūlymus įsigyti nekilnojamąjį turtą daugiau nei 20 didžiausių pasaulio šalių ir apskaičiavo, kad labiausiai būstų kainos išpūstos Australijoje (63,2 proc.), Honkonge (58,1 proc.), Ispanijoje (47,6 proc.), Didžiojoje Britanijoje (32 proc.), Kanadoje (23,9 proc.), Kinijoje (18,1 proc.) ir Italijoje (10,5 proc.). Tikinama, kad Japonijoje, Vokietijoje ir JAV nekilnojamas turtas, atvirkščiai, yra nepakankamai įvertintas - atitinkamai 34,6 proc., 12,9 proc. ir 2,1 proc.

Nuo metų pradžios labiausiai būstai atpigę Airijoje (-17 proc.), Italijoje (-2,8 proc.), Ispanijoje (-3,4 proc.), Japonijoje (-4,9 proc.). Tyrimo autoriai pateikia išvadą, kad Airijoje akivaizdi katastrofa nekilnojamojo turto srityje.

► Iškilis 20 aukštų medinis namas

Šiaurės Norvegijoje, Kirkenese, planuojama pastatyti 20 aukštų namą, kuris, išskyrus privažiamą ir stiklinį fasadą, bus vien tik iš beržo ir pušies. "Barentshus" vadinamo namo plotas bus apie 10 tūkst. kv. m, informuoja nekilnojamojo turto bendrovė "Arco Vara" savo tinklaraštyje. Šio aukšto medinio namo statyba dar tik prasidėjo, nes, siekiant įsitikinti, jog 20 aukštų statinys atlaikys audras, reikia išbandyti jo konstrukcijas.

► Valstybė parėmė milijardierių

EPA-Eltos nuotr.

► **AKSIOMA.** Kinijoje netrūksta rytietiškos egzotikos, taip pat - ir pašalpių sektoriuje

Kinijos interneto magnatas ir milijardierius Mu Chuatengas (Ma Huateng), kurio turtą žurnalas "Forbes" yra įvertinęs 4,4 mlrd. JAV dolerių, gauna mėnesinę 450 JAV dolerių dydžio pašalpą būstui išlaikyti. Turtuoliui paramą skyrė Šendženo (Kinija) valdžia, vadovaudamasi socialine programa, kuria siekiama sulaukyti mieste dirbančius verslininkus, menininkus, sportininkus, kitų specialybių talentus. Šendžene veikia M.Chuatengui priklausanti kompanija "Huateng Tencent". Iš viso miesto valdžia apmokės 2900 piliečių, iš kurių trečdalis yra verslininkai, būsto išlaidas.

"Respublikos" inf.